

Wie is de baas?

*alles over politiek
(en hoe het werkt)*

Arwen Kleynveld

*met illustraties
van Melanie Drent*

LUITINGH-SIJTHOFF

Tekst © 2025 Arwen Kleynveld

Illustraties © 2025 Melanie Drent

Uitgave van uitgeverij Luitingh-Sijthoff bv, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining zijn niet toegestaan.

Omslagontwerp Melanie Drent/dps Design & Prepress Studio

Opmaak binnenwerk Hannah Roos

ISBN 978 90 210 5812 2

ISBN 978 90 210 6048 4 (e-book)

NUR 210/218

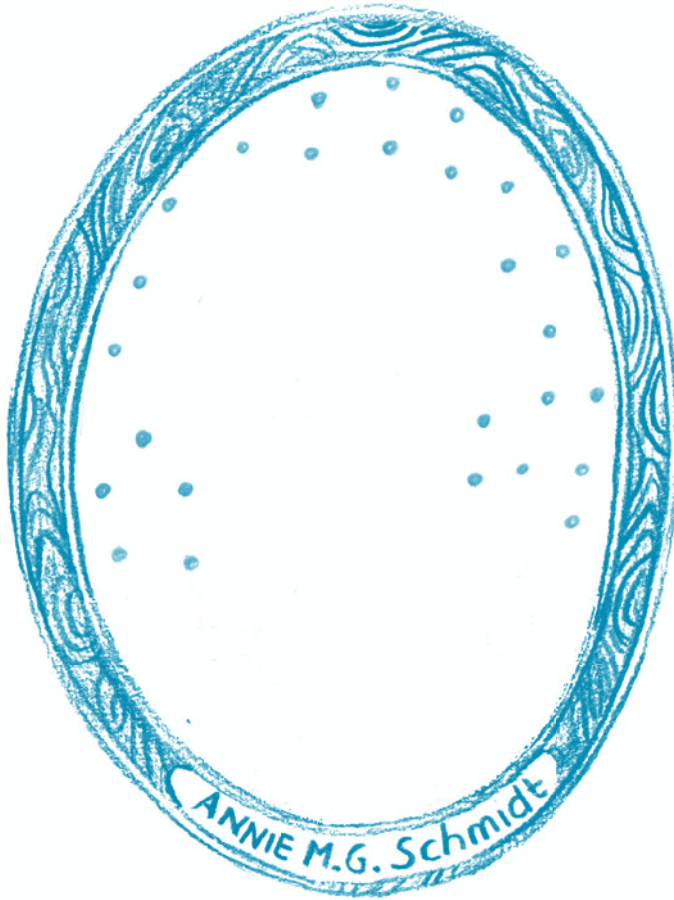
www.arwenkleynveld.nl

www.melaniedrent.nl

www.lsuitgeverij.nl

www.boekenwereld.com

Uitgeverij Luitingh-Sijthoff vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van dit boek is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

*'als je later iets wilt veranderen
moet je nu beginnen met denken.'*

Annie M.G. Schmidt
(kinderboekenschrijfster)

Inhoud

Een plek waar niemand de baas is	10
----------------------------------	----

1 Politiek is overal

Uitleg: wat is politiek nou eigenlijk?	12
--	----

Verhalen

Een boterham met pindakaas	12
----------------------------	----

Een modderig schoolplein	18
--------------------------	----

Ruzie over een grasveld	19
-------------------------	----

Wist je dat...?	21
-----------------	----

Een dag uit het leven van een politicus	22
---	----

Het Kremlin in Moskou	27
-----------------------	----

2 Wie is de baas (in Nederland)?

Uitleg: het politieke systeem in Nederland	28
--	----

Verhalen

Mag je vuurwerk afsteken met oud en nieuw?	28
--	----

'Fuck de koning'	39
------------------	----

Wist je dat...?	43
-----------------	----

Vreemde verkiezingsfeitjes	44
----------------------------	----

Hoe word ik koning of koningin?	45
---------------------------------	----

Het Binnenhof en het Torentje in Den Haag	46
---	----

3 Waar gaat politiek nou eigenlijk over? (En waarover niet?)

Uitleg: wetten en regels, de trias politica, controle en bestuur	48
--	----

Verhalen

Verbod op TikTok	48
------------------	----

Corona, de avondklok en maximaal twee bezoekers	54
---	----

Mag je 's nachts vliegen?	60
---------------------------	----

Wist je dat...?	63
-----------------	----

Rare regels en wetten	64
-----------------------	----

Hoe wordt iemand een dictator (en hoe kom je van een dictator af)?	66
--	----

Het Paleis van Justitie in Den Haag	69
-------------------------------------	----

4 Een reis door de politieke geschiedenis

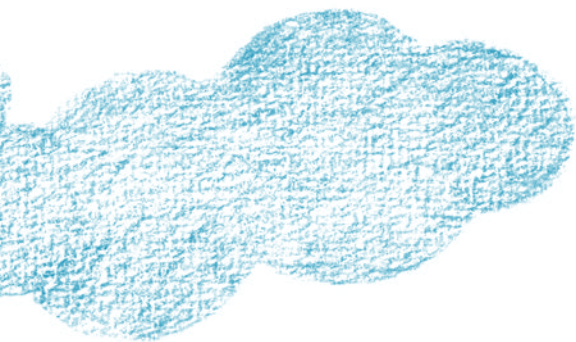
Uitleg: van democratie in het oude Griekenland tot keizerrijken, dictatuur en zelfbestuur	70
<i>Verhalen</i>	
<i>Stemmen in het oude Griekenland</i>	70
<i>Honger in Frankrijk</i>	78
<i>Thee in Boston</i>	79
<i>Emily de suffragette</i>	83
Wist je dat...?	85
Een dag uit het leven van een Romeinse keizer	86
Het Forum in Rome	87

5 Politieke ideeën en systemen

Uitleg: alles over politieke stromingen	90
Wist je dat...?	107
De Rijksdag in Berlijn	108

6 Wereldpolitiek

Uitleg: hoe is de internationale samenwerking geregeld?	110
<i>Verhalen</i>	
<i>Brand</i>	110
<i>Elke maand op reis</i>	114
Hoe gedraag je je op een staatsbanket?	120
Wist je dat...?	123
Geheime codes in de politiek	124
Palais des Nations in Genève	126

7 Problemen in de politiek

Uitleg: lobby, revolutie, demonstreren, terrorisme en oorlog

128

Verhalen

Maduro

128

De Russische Revolutie

131

Black Lives Matter

136

Taylor Swift

140

Leugenaars in de politiek

142

Wist je dat...?

143

Het Capitool in Washington

144

8 Politiek en vrijheid

Uitleg: media, mensenrechten, corruptie en debat

146

Verhalen

Verroeste boten

146

Meisjes naar school

150

De brug die niet kwam

152

Wist je dat...?

154

Hoe win je een debat?

155

Het House of Commons (het Lagerhuis) in Londen

156

Wie is de baas-bingokaart

159

Een plek waar niemand de baas is

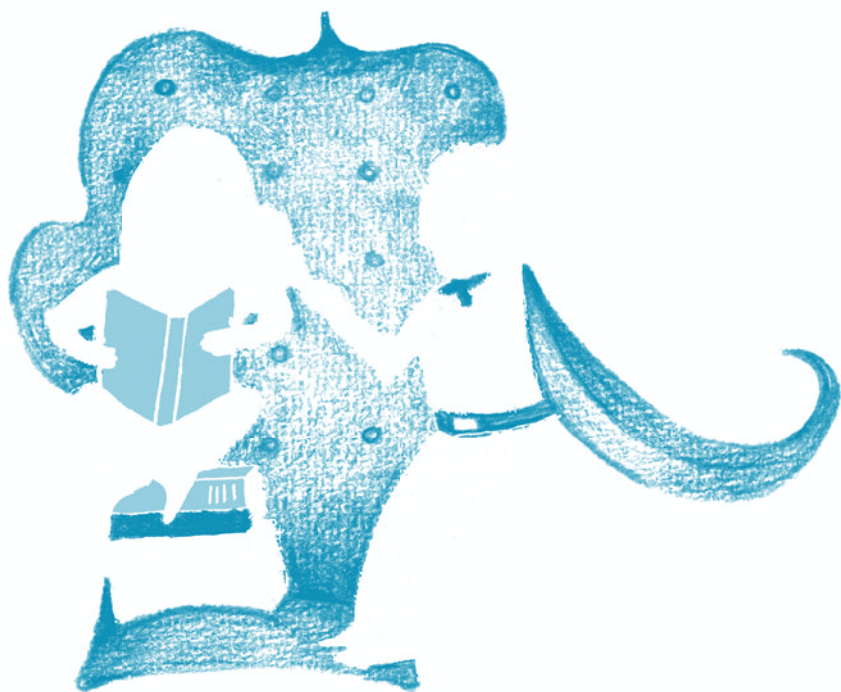
Stel je voor: een plek waar niemand de baas is. Iedereen doet precies waar hij of zij zin in heeft. Je hoeft niet naar school, je mag eten wat je wilt, je beslist zelf hoe laat je naar bed gaat en je kunt de hele dag spelen, voetballen of gamen. Niemand zegt waar je een huis mag bouwen of hoe het eruit moet zien. Mensen maken zelf wegen als ze daar zin in hebben. En als ze daar geen zin in hebben, doen ze het niet. Zo'n wereld zonder politiek klinkt geweldig.

Die wereld bestaat echt. In Kopenhagen heb je Christiania, de vrije stad. Het is een gebied midden in de Deense hoofdstad. Het werd meer dan vijftig jaar geleden gesticht op een oud militair oefenterrein. Niemand was er de baas, er waren geen regels, en mensen namen zelf beslissingen in grote vergaderingen. Veel kunstenaars en muzikanten gingen er wonen. De huizen werden gebouwd van oude spullen en in vrolijke kleuren geverfd. Er was geen politie, maar wel een buurtgroep die controleerde of er niets raars gebeurde.

Het ging lang goed, en de mensen waren er gelukkig. Maar op een gegeven moment ging het toch mis. Christiania werd steeds bekender en er wilden meer en meer mensen wonen. Sommigen kwamen om muziek met elkaar te maken, of om te schilderen. Anderen kwamen voor de vrijheid en wilden vooral hun eigen gang gaan. Maar er waren ook mensen met slechte bedoelingen. Ze wilden geld verdienen met de verkoop van drugs. Daardoor ontstonden er ruzies. Er werd gevochten, en het was niet meer zo gezellig als eerst. Tegelijkertijd was er geen politie of andere instantie die streng toezicht hield.

De stad Kopenhagen besloot in te grijpen. Christiania mocht blijven bestaan, maar er kwamen regels over wie er mocht wonen, wie er op bezoek mocht komen en hoe het gebied veilig zou kunnen blijven.

Een plek zonder regels lijkt fijn. Je kunt alles zelf bepalen. Maar hoe meer mensen er zijn, hoe moeilijker het is om het voor iedereen veilig en eerlijk te houden. Daar zijn regels voor nodig. Niet om van alles te verbieden of verplicht te stellen, maar om het gebied leefbaar te houden. Dat doe je het beste door met elkaar te besluiten wat goed is, en wat niet. En dat is politiek.

1. politiek is overal

Een boterham met pindakaas

Dit verhaal begint in je eigen huis. Stel je maar even voor dat je lekker thuis bent. Je wordt wakker met een goed humeur en smeert een boterham met pindakaas. Waarschijnlijk denk je nu: wat heeft dat met politiek te maken? Politiek is toch iets voor grote mensen die heel veel praten over saaie dingen? Ik sta hier gewoon in mijn eigen keuken en ga zo smikkelen van een boterham.

Toch heeft die boterham, en alles wat je eet, met politiek te maken. Alles wat je doet op een dag heeft eigenlijk met politiek te maken. Politiek gaat namelijk over alle afspraken die je maakt om goed samen te leven. Door die afspraken worden besluiten altijd op dezelfde manier genomen.

Binnen jouw gezin nemen je ouders waarschijnlijk altijd de belangrijke beslissingen. Jij mag, misschien met je broertjes en zusjes, aangeven wat je graag wilt: welke sport je leuk vindt, welke boeken, welke games. Maar je ouders beslissen hoe vaak je op TikTok mag kijken, hoe laat je naar bed gaat

en of je mag snoepen. Misschien zelfs wat je op je brood smeert. Je ouders hebben dus 'politiek' gebruikt om ervoor te zorgen dat jullie als gezin kunnen samenleven, met duidelijke regels. Als je ruziemaakt met je ouders over je bedtijd, ben je ook met politiek bezig.

Die boterham met pindakaas heeft op nog veel meer manieren met politiek te maken. De winkel waar die zijn gekocht moet ervoor zorgen dat het eten veilig is. Daarvoor moeten ze aan regels voldoen. Het graan en de pinda's komen van boeren. Misschien hebben die subsidie gekregen of zijn de grondstoffen geïmporteerd. Waarschijnlijk zijn er ook afspraken gemaakt over milieu en duurzaamheid bij het telen. Alle ingrediënten zijn vervoerd over wegen die zijn aangelegd door de overheid, die ook voor de verkeersregels heeft gezorgd. En je betaalt ook nog eens belasting over brood en pindakaas, waar de regering ziekenhuizen en scholen van kan bouwen. Zo heeft een simpel ontbijtje dus al heel veel te maken met politiek.

Eet smakelijk!

Afspraken maken

Niet alleen je ouders zijn bezig met politiek. Jouw school is dat ook. Een school is bedoeld om kinderen te laten leren. Maar er zijn verschillende manieren om dat voor elkaar te krijgen. Daarom is binnen de school afgesproken wie bepaalt hoe laat de school begint, welke juf of meester er voor de klas staat, en welke boeken, schriften en online programma's er worden gebruikt. Aan jouw doodnormale schooldag komt dus hartstikke veel politiek te pas.

Bij politiek denk je misschien vooral aan de regering: de mensen die je vaak in het nieuws belangrijke dingen hoort vertellen. Die mensen zijn weer belangrijker dan bijvoorbeeld de directeur van de school, omdat ze voor álle scholen in Nederland beslissen wat er moet gebeuren. Ze hebben bijvoorbeeld bepaald dat

kinderen verplicht moeten leren tot ze zestien jaar oud zijn. Dat is heel fijn, want daardoor kunnen alle kinderen in Nederland een diploma halen.

In Nederland is bijna over alles een afspraak gemaakt: over wat je leert op school, over wat er gebeurt als je ziek bent, over hoe je op school kunt komen, over het huis waar je woont. Politiek is overal.

Het is prettig voor een samenleving dat er afspraken zijn, want als iedereen maar een beetje zou doen wat hij of zij wilde, zou het een rommeltje worden. Daarom is politiek best nuttig.

Politiek gaat over de manier waarop mensen in een groep besluiten nemen en hoe ze samenwerken. Dat kan gaan over kleine groepen, maar ook over heel grote. Bijvoorbeeld over een voetbalteam, maar ook over een heel werelddeel, zoals Europa. In een groep krijgt niet iedereen altijd z'n

zin. Dus je hebt een manier nodig om besluiten te nemen waar iedereen zich aan houdt.

Omdat we natuurlijk niet over elke beslissing op elke sportclub kunnen stemmen, zijn er mensen gekozen die voor een hele groep praten en kiezen. Moet er een speeltuin komen op de voetbalclub, of geef je het geld uit aan nieuwe shirtjes voor alle teams? Mogen er lekkere frietjes en frikandellen worden verkocht in het clubhuis, of liever gezonde worteltjes en appels? En mogen volwassenen een biertje drinken op de club, of kunnen ze daarvoor beter naar de kroeg? Op de voetbalclub praten mensen daar met elkaar over tot er iets is besloten. Maar niet alleen daar worden dit soort belangrijke zaken besproken. Dat gebeurt overal waar mensen samenwerken: op school, in een dorp, in een stad, of in een heel land.

Politiek bestond al in het oude Griekenland, waar de naam 'politiek' ook vandaan komt. Het betekent letterlijk: de burgerlijke samenleving.